

Slikovnica o psima Vesne Parun

Kišur, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:049550>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-12**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ivana Kišur

SLIKOVNICE O PSIMA VESNE PARUN

Završni rad

Čakovec, srpanj 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ivana Kišur

SLIKOVNICE O PSIMA VESNE PARUN

Završni rad

Prof. dr. sc. Andrijana Kos-Lajtman

Čakovec, srpanj 2024.

Sadržaj

Sadržaj	1
Sažetak	2
Summary	3
1. Uvod.....	4
2. Vesna Parun i njezino stvaralaštvo	5
2.1. Stvaralaštvo za odrasle.....	7
2.2. Stvaralaštvo za djecu	8
3. Slikovnice Vesne Parun	12
3.1. Tematska obilježja	12
3.2. Žanrovska obilježja.....	17
3.3. Jezično-stilska obilježja	20
3.3.1. Analiza jezičnog izraza, ritma i tona.....	20
3.3.2. Uloga dijaloga i monologa.....	21
3.4. Idejno-svjetonazorski sloj	22
4. Ilustracije u slikovnicama Vesne Parun.....	24
5. Zaključak	32
Literatura.....	33
Popis ilustracija.....	36

Sažetak

Ovaj rad bavit će se Vesnom Parun i njezinim stvaralaštvom za djecu ostvarenim u seriji slikovnica o psima. Vesna Parun smatra se najvećom hrvatskom pjesnikinjom 20. stoljeća, a njezin književni opus obuhvaća niz djela za odrasle i djecu. Autorica je dvadeset i dvije zbirke namijenjene dječjem uzrastu. U njima prevladavaju motivi biljnog i životinjskog svijeta.. U ovom radu analizirat će se dvanaest slikovnica o psima: *Vučjak* (1982), *Bernardinac* (1982), *Terijer* (1982), *Dalmatiner* (1982), *Bokser* (1982), *Ovčar Puli* (1982), *Pudlica* (1983), *Tokmak* (1983), *Jazavčar* (1983), *Pekinezer* (1983), *Čiuvava* (1983) i *Hrt* (1983). Svaka slikovnica prikazuje jednu pasminu pasa, njihove karakteristike te tipične situacije u kojima se nalaze. Slikovnice je ilustrirao Ratko Janjić – Jobo. Analizirat će se tematska obilježja, žanrovska obilježja te stilsko-jezična obilježja slikovnica. Obradit će se idejno-spoznajni svijet Vesne Parun te odnos ilustracija i teksta. U tematiziranim slikovnicama uočavaju se animalistički motivi kojima se autorica najviše bavi, a tekstovi o psima uobličuju se u formu narativne poezije. Slikovnice su prožete jednostavnim jezikom koji je bogat stilskim figurama, a ilustracije dočaravaju stvarnost tematiziranih životinja i zanimljivost situacija u kojima se nalaze.

Ključne riječi: animalistika, narativna poezija, odnos ilustracija i teksta, slikovnice o psima, Vesna Parun

Summary

This paper will deal with Vesna Parun and her work for children realized in a series of picture books about dogs. Vesna Parun is considered the greatest Croatian poet of the 20th century, and her literary opus includes a number of works for adults and children. She is the author of twenty-two collections intended for children. They are dominated by motifs of flora and fauna. In this paper, twelve picture books about dogs will be analyzed: *Vučjak* (1982), *Bernardinac* (1982), *Terrier* (1982), *Dalmatian* (1982), *Boxer* (1982), *Shepherd Puli* (1982), *Poodle* (1983), *Tokmak* (1983), *Dachshund* (1983), *Pekingese* (1983), *Chihuahua* (1983) and *Greyhound* (1983). Each picture book shows one breed of dog, their characteristics and the typical situations in which they find themselves. The picture books were illustrated by Ratko Janjić – Jobo. Thematic features, genre features and stylistic and linguistic features of picture books will be analyzed. The ideological and cognitive world of Vesna Parun and the relationship between illustrations and text will be discussed. In the thematized picture books, we can see animalistic motifs that the author deals with the most, and the texts about dogs are shaped into the form of narrative poetry. The picture books are imbued with a simple language that is rich in stylistic figures, and the illustrations evoke the reality of the themed animals and the interesting situations in which they find themselves.

Keywords: animalistics, narrative poetry, relationship between illustrations and text, picture books about dogs, Vesna Parun

1. Uvod

Vesna Parun jedna je od najistaknutijih pjesnikinja 20. stoljeća koja je svojim radom ostavila neizbrisiv trag u hrvatskoj književnosti. Ukupno joj je objavljeno oko 60 knjiga poezije i proze. Osim što je napisala velik broj pjesničkih i proznih tekstova, pisala je i velik broj knjiga za djecu: poeme, rimovane basne, poetske minijature, stihovne romane i slikovnice (Zalar, 2002: 6), drame, igrokaze, te za odrasle tekstove za šlagere i šansone, epigrame i etide (Bosnar, 2012: 372). Parun je također objavljivala pod pseudonimom Pave Versa. Također, bavila se i slikarstvom, održavši ukupno jedanaest izložbi u Zagrebu, Čakovcu i Zlarinu (Bosnar, 2012: 372).

Za djecu počinje pisati 1955. godine, nakon što je posjetila svoje rodno mjesto, otok Zlarin, kada je rekla, „ležeći na žalu punom alga, skovah – ni sama ne znam zašto baš tada – svoju prvu pjesmu za djecu *Darežljiva krtica*“ (Milačić, 1990: 277). Motivi koje koristi u tekstovima za djecu raznovrsni su, no prevladava životinjski i biljni svijet. Stjepan Hranjec (2006: 163-164) navodi kako Vesna Parun jednostavnom formom i životinjskom perspektivom, odnosno antropomorfizacijom, nastoji poeziju učiniti primjerenom djeci.

Slikovnica je obično prva knjiga koju dijete čita u svojim prvim godinama života. U njoj je bitan suodnos teksta i slike koje se trebaju međusobno nadopunjavati (Hranjec, 2006: 25). Parun je u svojem bogatom stvaralaštvu za djecu napisala i tekstove za dvanaest slikovnica o psima (*Vučjak, Bernardinac, Terijer, Dalmatiner, Bokser, Ovčar Puli, Pudlica, Tokmak, Jazavčar, Pekinezer, Čiuvava* i *Hrt*, 1982). Slikovnice prikazuju dvanaest pasmina pasa, njihovo podrijetlo i karakteristike. Tekst je popraćen ilustracijama, a same slikovnice prilagođene su u igrokaz *Škola za skitnice* (1983) (Hrvatski bibliografski leksikon¹).

¹ PARUN, Vesna. *Hrvatski biografski leksikon (1983–2024), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2024. Pristupljeno 20.6.2024. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/parun-vesna>

2. Vesna Parun i njezino stvaralaštvo

Vesna Parun rođena je 10. travnja 1922. godine na otoku Zlarinu u brojnoj i siromašnoj obitelji. Otac joj se zvao Ante, a majka Antica Mateljan. Otac joj je bio odbjegli maturant franjevačkog sjemeništa na Školjiću, kasnije općinski činovnik koji je stalno bio premještan ili bi ostajao bez posla. Majka je bila učenica Vidovićeve sarajevske dopisne škole, a u Vesnu je odmalena usađivala ljubav prema čitanju (Derk, 2012: 57). U razgovoru s Denisom Derkom autorica spominje svoje roditelje:

Ustvari, moja majka – Šoltanka iz Grohota – imala je pjesničkih ambicija. S djecom u truhu bila je čak Vidovićeve dopisne škole – s geslom „Budi čovjek“ – iz Sarajeva, pa joj nekako otud i slavjanska orijentacija u izboru mog imena. Moj otac, naprotiv, odbjegli maturant franjevačkog sjemeništa na Školjiću, htio me – na zgražanje sviju – prozvati Suvišna. Stoga se, otkad sebe pamtim, moradoh truditi i bdjeti za trojicu (...). (Parun, prema Derk, 1992: 7)

Osnovnu školu pohađala je na Visu, a gimnaziju u Šibeniku i Splitu. Bila je odlična učenica, a zbog nedostatka novca počela je davati poduke već kao četrnaestogodišnjakinja (Vuković Runjić, 2015: 126).

Prvu pjesmu „Pramaljeće“ je u osnovnoj školi 1932. godine na Visu koja je objavljena u listu *Anđeo čuvar*. O listu *Anđeo čuvar* Parun govori:

Mjesečnik *Anđeo čuvar* na koji je valjda škola bila pretplaćena, objavio mi je sramežljivu pjesmicu, banalnu, o lastama i modrim ljubicama. Kada sam se prije dvadeset godina slučajno upoznala u Zagrebu s mojim prvim urednikom, s dobrim pokojnim padre Gabrijelom, u očima su mu zablistale suze. „To ste dakle Vi? Sad znam da Vas je onaj Anđeo pratio kroz cio Vaš dosadašnji život. Zaslužili ste to...“. Bez sumnje, taj mi je krilati pratilac naprtio na leđa breme jezika i olovni ćup stihova, da bi – lepršajući veselo mojom stazom – osluškiavao zvek i jek iskonskih rima i zabavljao se čarolijom simbola. (Parun, prema Derk, 1992: 6-7)

Drugu pjesmu „Zov“ objavljuje u literarnom časopisu *Sjeme*, glasilu Muške klasične gimnazije u Splitu (Vuković Runjić, 2015: 126).

U Zagrebu 1940. godine upisuje studij romanskih jezika na Filozofskom fakultetu koji prekida zbog rata. Fakultet čiste filozofije upisuje 1945. godine, ali ga prekida zbog

bolesti (Derk, 2012: 141). Od 1947. godine posvećuje se književnom radu te postaje prva žena u hrvatskoj književnosti koja isključivo živi od književnosti (Zalar, 2002: 6).

Prema Vuković Runjić (2015: 126) Vesna Parun imala je tri velike ljubavi. Prva ljubav bio joj je Bračanin Pjer Brešković s kojim je bila od 1938. do 1947. godine. Za vrijeme rata Pjer je bio bjegunac iz vojske, a zajedno su živjeli u Zagrebu gdje se Vesna brinula o njemu. Veza između njih završila je kobno, a Brešković se kasnije oženio drugom ženom na Golom otoku (Vuković Runjić, 2015: 126). Druga ljubav bio joj je suprug Bugarin Ljubomir Žekov s kojim je bila u braku od 1962. do 1968. godine. U Sofiju je redovito dolazila do 1968. godine kada su sovjetski tenkovi ušli u Prag. Iako je njihov brak bio upisan u matičnu knjigu vjenčanih u Sofiji, Parun je morala prestati dolaziti u Bugarsku jer je ona bila iz Titove Jugoslavije, a Tito je u Praškom proljeću bio uz Dubčeka, a ne uz Brežnjeva. Uslijedilo je sedam parnica na sofijskom sudu pravde te njihov razvod (Derk: 2012: 60). Treća osoba koja je obilježila život Vesne Parun bio je mladi Sirijac Adnan AL-Marzuki koji je došao u Zagreb na studij medicine, no bavio se i poezijom. Zajedno žive od 1980. godine, a 1983. godine Adnan objavljuje svoju prvu zbirku *Razgovor s mjesecom u tuđini* kojoj je izdavač bila Vesna Parun (Vuković Runjić, 2015: 128). Parun je njihov odnos ponekad opisivala kao odnos brata i sestre, a ponekad mu je pisala ljubavne sonete. 1995. godine otputovala je u Damask gdje je upoznala Adnanovu obitelj te je sanjarila kako će umrijeti i biti pokopana u pustinji. Adnan posjećuje Parun u Stubičkim Toplicama, a za njega je sama Vesna govorila kako je njezin jedini nasljednik (Derk, 2012: 66).

Veći dio svog života Vesna Parun živjela je u zagrebačkoj Dubravi. U hotelu „Matija Gubec“ živi od 2002. godine, a nakon pada na Opatovini sve do smrti 2010. godine živi po bolnicama i lječilištima (Derk, 2012: 73-74).

U šezdesetak godina književnog rada Vesna Parun napisala je puno djela. Branko Maleš (2005: 5-7) predlaže razdiobu njezina stvaralaštva u četiri faze. Prva faza trajala je od 1940. do 1947. godine, a obilježila ju je zbirka *Zore i vihori* (1947). Druga faza traje od 1948. do 1963. godine, a obilježila ju je zbirka *Crna maslina* (1955). Dok prvu fazu karakteriziraju motivi mladosti, djetinjstva i ljubavi te refleksije rata, drugu fazu karakterizira tematika ljubavi i njezinih negativnih iskustava. Treća faza traje od 1963. do 1971. godine, a Maleš je naziva međufazom. Četvrta faza ili „faza razjedinjavanja

dominante“ traje od 1972. - 1976. pa nadalje. U ovoj fazi prevladavaju satirično-angažirane stihovne basne, a obilježila ju je zbirka *Apokaliptične basne* (1976).

Parun se bavi i prevoditeljskim radom. Prevodi poeziju bugarskih, francuskih, njemačkih, poljskih, ruskih i slovenskih pjesnika (Bosnar, 2012: 372). Izbori njezine poezije prevedeni su na bugarski, njemački, slovenski i talijanski jezik. Pjesme su joj objavljene u Sofiji, Bratislavi, Moskvi, Lodzu, Parizu i u Švedskoj (Brešić, 1997: 1259).

Pod pseudonimom Pave Versa objavila je 1944. godine tri pjesme: “Sjećanje na zimu“, „Pohod moru“ i „Selu za Badnje večer“ (Brešić, 1997: 1260).

Dobitnica je nekoliko nagrada. Dobitnica je nagrade Matice hrvatske (1958.), nagrade „Vladimir Nazor“ (1959. i za životno djelo 1982.), nagrade „Grigor Vitez“ (1968.), nagrade „Goranov vijenac“ (1995.), nagrade „Tin Ujević“ (2003.), Povelje DHK „Visoka žuta žita“ (2002.) te nagrade „Emanuel Vidović“ (za životno djelo 2007.) i Europske unije za književnost (2010.) (Hrvatski bibliografski leksikon²).

O Vesni Parun snimljeni su dokumentarci *Kad bi se moglo otputovati* (1995), *Crna maslina* (2004) i *Ti koja imaš nevinije ruke* (2013) (Hrvatski bibliografski leksikon) te dokumentarna radiodrama *Suvišna – Vesna Parun svojim glasom* Branka Pejnovića.

2.1. Stvaralaštvo za odrasle

U književnost je ušla zbirkom *Zore i vihori* koja je objavljena 1947. godine. Karmen Milačić (1995: 7) navodi kako je *Zore i vihori*, uz Kaštelanovu zbirku *Pijetao na krovu* iz 1950. godine, označila početak novog modernog razdoblja u suvremenom hrvatskom pjesništvu. Njihova poezija teži slobodnijim, osobnim temama, a često je obilježena intimnim i emotivnim tonom. Dolazi do eksperimentiranja s formom i stilom, a zbirka *Zore i vihori* prožeta je motivima rata, djetinjstva i mladosti.

Tin Lemac (2015: 9-10) u svojoj knjizi *Autorsko, povijesno, mitsko (pjesnički diskurz Vesne Parun – teorija i interpretacija)* raščlanjuje pjesništvo Vesne Parun u nekoliko faza. Prva faza obuhvaća ranu liriku Vesne Parun koju su obilježile zbirke *Zore i vihori* (1947) i *Pjesme* (1949). Druga faza obuhvaća intimističku liriku koju su obilježile

² PARUN, Vesna. *Hrvatski biografski leksikon (1983–2024), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2024. Pristupljeno 20.6.2024. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/parun-vesna>

zbirke *Crna maslina* (1955), *Koralj vraćen moru* (1959) i *Ukleti dažd* (1969). Treća faza obuhvaća sonetnu liriku koju su obilježile zbirke *Sto soneta* (1972), *Olovni golub* (1976) i *Salto mortale* (1981). Posljednja faza, satirična lirika, svoj početak imala je u *Apokaliptičnim basnama* (1976) i traje sve do pjesnikinje smrti 2010. godine. Tu fazu obilježavaju zbirke *Tronožac koji hoda* (1993), *Pelin basne* (1998) i *Taj divni, divlji kapitalizam I* (2008) i *II* (2010).

Zbirku *Zore i vihori* s jedne strane obilježavaju teme djetinjstva, mladosti, ljubavi i prirode, a s druge strane teme nasilja, rata i smrti (Milačić, 1995: 7). Stanislav Šimić (2005: 74) navodi da je poezija Vesne Parun u zbirci *Zore i vihori* čovjekoljubiva, slobodoljubiva i borboljubiva te kako su joj motivi od kojih polazi različiti. Sanja Knežević (2022: 24) navodi da je zbirka objavljena u razdoblju agresivne socrealističke poetičke propagande gdje je naišla na negativne kritike. Tin Lemac (2015: 39) navodi kako se u zbirci *Pjesme* pojavljuje reakcija izvanknjiževne zbilje koja osuđuje prvu zbirku te se ona pojavljuje kao svojevrsna politička odmazda zbog povijesnog zakašnjenja.

Zbirka *Crna maslina* objavljena je 1955. godine. Teme ove zbirke prožete su ljubavlju, ali i gorčinom i razočaranjem koje nosi ljubav (Milačić, 1995: 10). Stanislav Šimić (2005: 74) navodi da su pjesme u zbirci *Crna maslina* tužaljke o ljubavi te da se razvijaju oko istog motiva. Sanja Knežević (2022: 26) navodi kako Vesna Parun pronalazi utočište i sigurnost u slikama prirode gdje nema boli, patnje i okrutnosti.

Slijede zbirke *Vidrama vjerna*, *Ropstvo*, *Pusti da otpočinem*, *Koralj vraćen moru*, *Ti i nikad*, *Jao jutro*, *Vjetar Trakije*, *Gong*, *Ukleti dažd*, *Tragom Magde Isanos*, *I prolazim životom*, *Sto soneta* i druge. U ovim zbirkama Parun produbljuje svoj pjesnički svijet (Bartolić, 1972: 129-130).

2.2. Stvaralaštvo za djecu

Vesna Parun u književnosti je ostala zapamćena kao pjesnikinja poezije za odrasle, dok je njezino stvaralaštvo za djecu pomalo ostalo u sjeni (Zalar, 1979: 89). Ipak, ona do kraja svog života piše dječju poeziju, igrokaze, basne (Knežević, 2022: 17). Pjesnikinja Parun jednom je prilikom rekla:

Poezija za djecu? (...) To je pravi labirint, zaista. U nj ući – bez klupka konca – podjetinjit ćeš! Nikada više nećeš napisati nikakav drugi stih; nećeš biti veliki mračni čovjek, nego cvijet i ptica, i bit će ti lijepo. (...) Ti moraš izaći iz ovog labirinta da bi ušao opet u onaj drugi, za odrasle, da bi gledao stvari i pojave kroz ono djetinjstvo – neobojeno staklo, da bi toj djeci, za koju sada pišeš, svjedočio o njima samima i kada odrastu. Da vaše poznanstvo, jednom zapečaćeno, traje što duže. (...) Biti đak i učitelj u isti mah. Sveznalica i neznalica. Priroda i čovjek. Dijete i mati. Igrati se kao mudrac, šaliti se kao blebetalo, mudrovati poput krave i vrištati od veselja poput vrapčića. (Parun, prema Zalar, 2002: 8).

Stvaralaštvo za djecu Vesni Parun bio je bijeg od „velike“ poezije, „liječenje od umora, liječenje od stranputica i neplodnih traženja“ (Milačić, 1990: 277). Nakon dvadeset i pet godina, Parun se vratila se na svoj rodni otok Zlarin te je u ljeto 1955. godine napisala svoju prvu pjesmu za djecu „Darežljiva krtica“ „ležeći na žalu punom alga, skovah – ni sama ne znam zašto baš tada – svoju prvu pjesmu za djecu *Darežljiva krtica*“ (Parun, prema Milačić, 1990: 277). Svijet imaginacije smješta u prirodu u kojoj nema djece kao neposrednih sudionika (Idrizović, 1984: 197). Ograničava se na doživljaje iz svijeta šume i njezinih stanovnika (Skok, 1979: 197). Parun u svijet čudesne realnosti uvodi djecu razigranom slikovitošću, velikom bujicom riječi koja je puna glazbe, harmonije i ljepote. Njeni se junaci bore za svoju egzistenciju na pjesničkoj pozornici koju čini ambijent šume, rijeka, mora, lugova i poljana. Dok su jedni likovi smiješni, hvalisavi, prevrtljivi, podli i zli, drugi su dobri, radišni i pošteni (Idrizović, 1979: 198).

Prve zbirke dječje poezije izlaze 1957. i 1958. godine, a to su *Patka Zlatka*, *Zec mudrijan*, *Kornjačin oklop* i *Tuga i radost šume*. Glavni likovi u svim pjesmama su životinje, a Milan Crnković (1990: 164) navodi ih abecednim redom:

(...) bubamara, bumbar, bik, bjelouška, čvorak, ćuk, čaplja, dijetao, dupin, dabar, gusjenica, golub, guska, gušter, galeb, hrčak, jastreb, jež, jarebica, jarac, janje, kornjača, koka, kraguj, kukavica, kos, konj, krijesnica, krava, krtica, koza, kozorog, kobac, kit, krokodil, kondor, lastavica, lisica, lav, leptir(ica), ljiljak, mrav, medo, magarac, miš, morski konjic, morski pas, mačak, mačka, mačić, muha, mazga, ovca, patka, pačić, paun, puran, papiga, pauk, puž, pijetao, pile, pastrva, pčela, puh, trut, pas, prase, voda, riba, rak, sova, soko, slavuj, svraka, som, skakavac, srna, slon(ica), strizibaba, svinja, šišmiš, šojka, štakor, štuka, ševa, trčka, vjeverica, vrabac, vuga, vuk, vidra, zec, zmija, žuna, ždral, žaba(c) i dr..

Dvanaest godina kasnije, 1967. godine započet je autoričin stihovani roman o pustolovinama mačaka Džingiskana i Mikija Trasi (Milačić, 1990: 277). Joža Skok (1979: 197-198) objašnjava:

Ponesena lakoćom svoje riječi, ritma i asocijacija, pjesnikinja se ponekad i olako prepušta postignutoj vještini izražavanja. Sklonost prema širini kazivanja dovela ju je i do pokušaja da u više dijelova stvara lirski roman o simpatičnom mačku Mikiju i o najbližima iz njegove porodice. Najveća vrijednost toga djela jest u tome što je univerzalni diznjevski lik dobio svoje lokalno, mediteransko obilježje.

Mačke Vesne Parun obilježene su autobiografskom osnovom, odnosno morskim pejzažima, običajima i filozofijom otočnog, mediteranskog života (Zalar, 2002: 10). Početak „mačjeg“ romana u stihovima bio je roman *Mačak Džingiskan i Miki Trasi* (1968), slijede djela *Miki Trasi i baba Pim-Bako* (1968), *Mačak na Mjesecu* (1969), *Miki slavni kapetan* (1970), *Kukljo, Mukljo, Tanana i Glog* (1997), *Tri morske pustolovine* (2000). Željela je još objaviti dvije knjige o doživljajima ovih junaka; prva bi se zvala *Tajna koraljnog otoka*, prema čijem je rukopisu objavljena radioigra *Zlarinska rapsodija* nagrađena prvom nagradom zagrebačke RTV 1977., a druga *Zimsko sunce na rtu Bućini*. U rukopisu je također postojao i početak druge „sedmoglave knjige“ – *Miki listonoša te Iščežle ljestve*, a obje su sadržavale autoričine ilustracije (Zalar, 2002: 10). Ana Batinić (2017: 95) navodi kako se roman *Mačak Džingiskan i Miki Trasi* temelji na elementima biografskog i pustolovnog romana, a dinamični se stihovi sastoje od elemenata brojalice, dječjih pjesmica i uspavanki. Također, spominje kako se uz elemente ludizma, popularne kulture i fantastike, u romanu pojavljuju mnogi toponimi i različiti zemljopisni pojmovi (Batinić, 2017: 100).

Nakon mačaka Vesna Parun pisala je o psima 1982. i 1983. godine. Tekstovi za dvanaest slikovnica o psima *Ponoćna ogrlica* nastaju po istoimenoj radioigri za djecu. Slikovnice su nosile nazive *Vučjak, Bernardinac, Terijer, Dalmatiner, Bokser, Ovčar Puli, Pudlica, Tokmak, Jazavčar, Pekinezer, Čiuvava i Hrt*. Prema njima nastalo je i kazališno djelo nazvano *Škola za skitnice* koje su djeca mogla vidjeti u Društvenom domu Trešnja. Predstava je izvedena 1983. godine u kazalištu Trešnja u Zagrebu u režiji Bogdana Jerkovića (Milačić, 1989: 291). Zbirka *Karneval u kukuljici* također pripada ovome razdoblju (Zalar, 2002: 11).

Slijede različite zbirke pjesama za djecu: *Igre pred oluju* (1979), *Hoću ljutić, neću mak* (1983), *Pokraj Kupe kad se vrapci skupe* (1989), *Moj prijatelj šišmiš* (1990), *Uspavanka za poljubac* (1997), *Pčela, duga i mlin* (1996), *Morska Kočijica* (2001) (Zalar, 2002: 11).

Posljednji segment autoričina doprinosa pisanju za djecu obilježava izbor pjesama iz zbirke za odrasle *Konjanik* (1979) koje su toplinom i ljepotom izraza bliske djeci u razvijanju imaginacije i obogaćivanju doživljaja dječjeg svijeta . Izdvojene pjesme u tom izboru emotivno su bliske djeci: „Zečje zauvijek“, „Roda u školi“ (1968), „Apokaliptične i nove basne“ (1986) (Zalar, 2002: 14).

3. Slikovnice Vesne Parun

Slikovnica je obično prva knjiga s kojom se dijete susreće u životu, a zanimanje za slikovnicu najčešće prestaje kad djeca počnu samostalno čitati (Crnković, Težak, 2002: 15).

Vesna Parun u svojim djelima za djecu ispoljava izrazit interes za animalistiku, pogotovo za tematiziranje mačaka i pasa. Batinić (2017: 97-98) spominje intervju u kojem pjesnikinja govori kako je mačke lakše imati nego pse jer su samostalnije i jednostavnije. U djelima *Mačak Džingiskan i Miki Trasi* Parun stvara sudbine mačaka prikazujući ih antropomorfno kao bića s ljudskim osobinama i društvenim ulogama. Jednako tako, u slikovnicama psi imaju uloge koje prikazuju moralne karakteristike specifične za ljude. Svaka od dvanaest slikovnica prikazuje različite stvarne životne situacije koje je Parun prenijela na papir kako bi ih približila najmlađima.

Milačić (1990: 279) navodi da animalistika u navedenim slikovnicama nije poslužila ostvarivanju općih moralno-odgojnih ciljeva, da u pjesmama nema nametnute tendencioznosti, didaktičkih uputa i da Vesna Parun u njima ne podučava. Obilježavaju ih zamišljena igra, maštovito sanjarenje, raspjevana zaigranost i sugestivan pjesnički jezik s humorističkim momentima te ironičnim zapažanjima.

Slikovnice su namijenjene za stariju vrtićku skupinu, predškolce i za djecu u nižim razredima osnovne škole. Slikovnice govore o hrabrosti, odanosti, prijateljstvu i drugim temama, na način prilagođen djeci.

3.1. Tematska obilježja

U dvanaest slikovnica o psima prikazuju se različite pasmine pasa, opisuje se njihov izgled, tematizira podrijetlo i karakteristike.

U slikovnici *Vučjak* upoznajemo vučjaka Prosenicu koji jednog dana susreće rođaka vuka koji nagovara Prosenicu da se zamjene za uloge. Prosenica, koji je to smatrao avanturom, prihvatio je prijedlog. Nakon što se snijeg otopio, Prosenicu su pronašli mrtvog u jazbini, a vuku, koji ga je prevario, seljani su oderali kožu: „Kadno pred nj / rođak njegov / Sivi kurjak! / - Zdravo, rodo – promrsi / cvokoćući i dršćući. / Hajde da se

promijenimo / dok ta ciča zima mine! / Ja ću poći tvojoj kući, / a ti k meni / u jazbine. / (...) / Tad su vučka Prosenicu / u jazbini mrtva našli. / A s kurjaka seljani su / sivu kožu oderali“ (Parun, 1982: 2-4). U slikovnici možemo vidjeti poučne stihove koji govore o samo vrednovanju i samoprihvatanju : „Prolazniče! / Rekneš li / da nisi više / taj koji si / uvijek bio, / zaželiš li sutra biti / netko drugi – onda znaj: / tuđu sreću / pod uzglavlje / stavi / tvojoj / bit će kraj!“ (Parun, 1982: 4). Na kraju slikovnice priču završava vuk koji govori da nema ništa vrednije od slobode: „Da mi poklonite pola grada, / milija mi je / moja / s l o b o d a !“ (Parun, 1982: 5).

Vučjak je pasmina njemačkog ovčara koji svojim izgledom podsjeća na vuka. Obilježava ga hrabar karakter i odanost. U slikovnici je prikazano kako vučjak i vuk izgledom slične zamjenjuju mjesta, što rezultira tragičnim krajem za obojicu. U metaforičkom smislu to se može protumačiti kao želja za nečim drugačijim od onoga što posjedujemo.

U slikovnici *Bernardinac* upoznajemo psa bernardinca koji govori da pas više nije pas i iskazuje želju da pomaže osobama u nevolji: „Ni pas više nije pas; / prave iz njega budalu. / Slikaju ga svaki čas. / Oblače ga po žurnalu. / (...) / Bijednu starcu, slijepoj ženi / volio bih da sam vodič“ (Parun, 1982: 1). U slikovnici bernardinac pronalazi promrzlog planinara te ga spašava od sigurne smrti: „(...) Nađoh ti trag / blizu prijevoja Saint Bernard. / Kraj augustinskog samostana / mraz po staklu glečera svira. / Ponad promrzla planinara / bio se spustio anđeo smrti / (...) / I utvari ledenoj / put zakrilih. / Viknuh: stoj! / Trup se stresnu i naježi. / Preplašeni anđeo bježi“ (Parun, 1982: 2-3). Na kraju bernardinac govori poučne stihove: „Zahvalite mi / nečujno. U sebi. / Što radiš, radi / iz ideala“ (Parun, 1982: 4).

Bernardinac je pasmina koja je naziv dobila po svetom Bernardu, podrijetlom iz Švicarske. Obilježava ih izdržljivost i sposobnost da pomognu ljudima u nevolji. U slikovnici je prikazana skromnost ove pasmine te volja da pomogne starici ili starcu, a naposljetku i promrzlom planinaru.

U slikovnici *Terijer* upoznajemo terijera koji je vodio lagodan život, sve dok jednog dana nije ispao iz kočije te je tada vodio život lualice: „Baš je ovaj život lijep / onom tko se sretan rodi! / (...) / Našli su me kraj pločnika. / Ispao sam iz kočije / višeg dvorskog savjetnika / koji ima kćeri dvije“ (Parun, 1982: 1). Nakon što je postao lualica, uhvatio ga je prolaznik koji ga je zlostavljao: „ Dohvati me ruka gruba, / sa pločnika dvi me

zgrabi. / Izbio mi četir' zuba. / U zadnjicu štap mi zabi: / „U dobar čas! Načinit ću / od dendija lijenog tog / predmet sličan živom biću / koristan za ljudski rod!“ (Parun, 1982: 1). Od tog trenutka, terijer se prisjeća kako mu je život bio lak dok su ga posluživali te moli dobre ljude da ga spase. Unatoč zlostavljanju terijer je uspio pobjeći, a vlasnik ga je pronašao i vratio kući. Nastavio je voditi svoj život jednako kao i prije nesreće: „Sutra, prvog dana ljeta, / telefonom sa kreveta / ja pozivam svoju hordu, / rođendansku režem tortu“ (Parun, 1982: 4).

Terijer je pasmina podrijetlom iz Engleske, a u slikovnici je prikazan jorkširski terijer. Prikazana pasmina u slikovnici dolazi iz uglednog društvenog sloja koju zadesi tragedija te život lutilice.

U slikovnici *Dalmatiner* upoznajemo dalmatinera koji govori dalmatinskim dijalektom: „Hitar, bistar, plemenit. / Kažu da san vitopir. / Nisam buldog. Nisam dog. / Stasa gipka kano zvir“ (Parun, 1982: 1). Jednog dana za vrijeme oluje prevrnuo se čamac, a dalmatiner je skočio u more kako bi spasio ljude: „I tako san ni s po muke / bez dresure i obuke / postao sa dva-tri trika / - spasilac utopljenika“ (Parun, 1982: 3). Voli sport, odlaziti na plivanje, lovit ribu, piti i jesti. Navija za nogometni klub u Dalmaciji: „(...) Još navijam za Ajduka, / ali samo iz hobija. / Bili!... Bili!... / Naprid! Gol!“ (Parun, 1982: 4).

Dalmatiner je hrvatska pasmina povezana s dalmatinskom regijom. U slikovnici dalmatiner radi tipične stvari koje se rade na moru.

U slikovnici *Bokser* upoznajemo psa boksera koji priča svoju tužnu životnu priču: „Nisam bio sretna beba. / Hodao sam, hodao... / Bogalj me za koru kruha / svom drugaru prodao“ (Parun, 1982: 1). Jednog dana prišla mu je djevojčica Sanja koja ga je pozvala u vrtić: „Hej, ti! Zovem se Sanja. / A ovo tu je vrtić. Uđi! Pokazat ću ti našu tetu“ (Parun, 1982: 2). Dolaskom u vrtić za boksera počinje novi život. Uz ljubav tete Ane i ostale djece, bokser postaje sretan te su ga prozvali čuvarem dječjeg sna. Njegova zahvalnost na pruženom domu i ljubavi vidi se u sljedećim stihovima: „Možete činiti sa mnom, gle, / što god vas volja. Plesat tvist / na mojim leđima. Mocar kist / pod rep mi zabosti. O ke? / Možete mi sipati pijesak / u nozdrve, u uho katran. / Za vas bih progutao metak. / Za vas bih preplivao Jadran“ (Parun, 1982: 4).

Bokser je njemačka pasmina koja izgledom ne ostavlja dojam miroljubiva psa, no zapravo je jako odan vlasnicima, vedar i prijateljski raspoložen. U slikovnici je prikazan

kao pas kojeg nitko ne želi zbog zastrašujućeg izgleda, no izgled često vara, što je dokazala djevojčica Sanja.

U slikovnici *Ovčar Puli* upoznajemo ovčara čiji je zadatak čuvati stado ovaca. Iako je volio svoj posao, jednog dana zaželio je vidjeti nove obzore pa je krenuo za ciganskom čergom. Za vrijeme njegova odsustva dogodila se tragedija: „Munje sijevale. Zviždao vihor. / Oborio me / grom. / Od straha stado se razbježalo. / Kada se vratih – muk. / U toru janje je / tužno zablejalo. / Bjelku je odnio vuk“ (Parun, 1982: 3). Ovčar Puli silno se kajao, zabrinuvši i vlasnika koji je mislio da boluje. Otkrio je kako ovce sve vjeruju i kako ima dvije tajne. Prva je ljepotica s Rajne, a druga neslavno natjecanje za pse. Nakon svih avantura koje je prošao, vratio se kući: „Tko nije u proljeće, / grizući kost, / za stadom kaskao / put planine, / ne zna što znači / travnjaka zov / kad duga zima / mine“ (Parun, 1982: 5).

Ovčar Puli je pasmina mađarskog ovčara. Izrazito su pametni i radišni, a njihov primarni zadatak je čuvanje stada ovaca.

U slikovnici *Pudlica* upoznajemo pudlicu koja vodi lagodan život bogataša: „Sva u svili i kadifi / lješkarim sred perja bijela. / (...) / Tepaju mi: lutkice, / lilihipe, ludice!... / Potcikuju, namiguju, / dobacuju udice“ (Parun, 1983: 1). Govori o svome podrijetlu, o hrani, o svojim interesima, ona je zavodnica: „(...) / smiješe mi se / dečki svi. / Mačak mi se / udvara. / Pudlica sam / kudrava“ (Parun, 1983: 4). Gdje god se pojavi svima se sviđa: „Osjećam da sam se / svidjela publici. / Molim: jesan / aplauz pudlici!“ (Parun, 1983: 5).

Pudl je pasmina podrijetlom iz Francuske, a smatra se elitnim psom bogatih i otmjenih vlasnika. Njezin zadatak je svidjeti se drugima, u čemu uspijeva.

U slikovnici *Tokmak* upoznajemo mješanca: „Pedigre mi je porodični / nejasan. Nekakav miješani brak / sa Džekom iz Engleske. Bio je ptičar“ (Parun, 1983: 1). Od ranog djetinjstva mješanac nije imao sreće: „Sjećam se kad su mi kratili rep / - a bila sam još slijepo štene - / i vezali ga koncem. Ne, / nisu to ugodne uspomene! / (...) / A imala sam sunčanicu / i buhe. I ujela me zmija. / (...) / Sili su me da žedna i gladna / skačem i bacam se na tle“ (Parun, 1983: 1-3). Opisuje trening koji je imala i što je smjela, a što ne. Govori i o svojoj djeci: „Koliko dječice dadoh na svijet! / Ah, gdje li je sad / sva moja štenad? / To znaju gazde, a ne ja. / Ostao mi je samo Nenad. / U nožicu je sačmom ranjen; / odonda jako se boji puške. / A rodio se kus. Bez repa. / I sad po vrtu, ah, / skuplja kruške“ (Parun, 1983: 4).

Tokmak predstavlja najčešću vrstu pasa, a to su mješanci.

U slikovnici *Jazavčar* upoznajemo jazavčara koji je pomagao u lovu. Opisuje se karakter psa i spominje se Egipat u kojem je lovio manje životinje: „Neposlušan i nestrpljiv, / takav sam. Pa što ću? / Kažu da sam nepotkupljiv / jer znadem što hoću. / (...) / U Egiptu, jednom davno, / goneć zvjerku ljutu / u muljevit Nil sam pao / u smeđem kaputu“ (Parun, 1983: 1). Prepričava proživljene avanture, a s godinama stječe iskustvo koje spretno koristi: „Nisam više ja za trk, / dosta mi je „crossa“. / Al omastim katkad brk / lovcu ispred nosa. / Prebije me štapom, srdit: / - Proždrljivče, odbij! / Ja mu velim: - Sad smo kvit. / Ti bez mene što bi? / Eto, taj sam. Zdrav i živ. / Strika jazavčar. / Hrabar, bodar / i osvetljiv. / Tek malčice – star!“ (Parun, 1983: 6).

Jazavčar je pasmina lovačkih pasa podrijetlom iz Njemačke. Poznati su po svojoj živahnosti i odanosti vlasnicima.

U slikovnici *Pekinezer* upoznajemo pekinezera koji često spominje kineska imena: „Čast mi je: rođen sam / na Dvoru. / I ne znam što je / skitnja, ulica. / Car Vi Vang / dodijelio mi rang / Viteza / zlatnih sulica“ (Parun, 1983: 1). Govori kako su mu nudili velike iznose novca kako bi bio na naslovnoj stranici časopisa „Start“, on je ipak odabrao svoju ženu s kojom ima 4 rasna blizanca. Spominju se pojmovi karakteristični za Kinu: Kineski zid, kineska imena i akupunktura: „Kou kuai siau ciu. / Tsui tsei hei po pi. / Ako vam oslabi / sluh ili vid, / izvolite k meni / na akupunkturu! / Preskočite sretno / Veliki zid, / djelo slavne / dinastije Ming, / koju je osnovao / Ču-Juan-Čing“ (Parun, 1983: 4). Na kraju slikovnice spominje se i Himalaja: „Kad položite malu maturu / do viđenja, braćo, na žuru / na vrhu Himalaje, / s koje već stoljeća / pjesnik Tu-Fu / uz king i gong / i hinen-ku / na Mjesec laje, lud / od ljubavnog bola“ (Parun, 1983: 5).

Pekinezer je pasmina lovačkih pasa podrijetlom iz Kine, smatra se jednom od najstarijih vrsta pasa.

U slikovnici *Čiuvava* možemo upoznati malenog psića čiuvavu: „Ima jedan čudan psić, / bolje reći – srna mala. / Pola zeko, pola ptić. / Pola san, a pola java. / (...) / Pedalj visok, stopu dug, / najmanji sam od svih psića, / manji i od kolibrića“ (Parun, 1983: 1-2). Spominje se indijanski poglavica i mjesto rođenja čiuvave: „Ne znaš tko je Plava Ptica? / To je strašni poglavica / plemena Uau-Uuj. / U podzemlju, ispod trava / prepletenih sim i tam, / pet stotina čiuvava / tom plemenu štiti hram. / (...) / U duboku mraku hrama / gdje se čuva nakit svet, / tata moj i moja mama / dali su me na ovaj svijet“ (Parun, 1983:

2). Čiuvava govori kako se zove Polo Srce te kako ima rođaka Ikra koji je trebao letjeti, ali su ga zamijenili Lajkom. Na kraju slikovnice čiuvava se prisjeća starih vremena: „Bio sam nekoć / sveti psić. / Čiuvava. Čiuvava. / kakav svetac! Fićfirić / postao sam, / Ptico Plava!“ (Parun, 1983: 5).

Čiuvava se smatra najmanjom pasminom na svijetu, a podrijetlom je iz Amerike, odnosno Meksika. U slikovnici se spominje podrijetlo psića čiuvave te prikazuje njegov život kod vlasnice. Pas, iako je pripitomljen i zbrinut, prisjeća se svoga podrijetla.

U slikovnici *Hrt* prikazan je lovački pas hrt uz lovca. Lovac je želio ustrijeliti vuka i zeca, ali hrt nije dao. U sljedećem trenutku na znak hrta ustrijelio je lisicu. Lovac je bio zbunjen i nije razumio zašto mu hrt koji je lovac kao i on nije dopustio da vuka i zeca odnese kući djeci. Hrt se zatim prisjetio velike poplave i spašavanja: „ Spasavao se kud tko zna / na konju, na oblaku. / Sletio puran s pijetla dva / na jednu vrbu tanku. / (...) / I lija riđa dotrča, / i zec, i vuk, i lane.“ (Parun, 1983: 4). Vrba je pukla i odnijela sve životinje, a kasnije je hrt pronašao vuka i zeca, ali ostalih životinja nije bilo. „Lovac se zamisli duboko. / Uzdahnu: - Grom i strijela! / Ta lisica je izdajica: / na kraju sve ih je pojela? / - Osim zeca! – promrmlja hrt. / - Njega je vuk zaštitio.“ (Parun, 1983: 4). Na kraju lovac klikće „Živio vuk!“, no istovremeno se nada da neće baš on završit u njegovim rukama.

Hrt je engleska pasmina lovačkih pasa. Hrabar, brz i odan svome vlasniku, u slikovnici s lovcem osvećuje životinje koje je lija pojela.

3.2. Žanrovska obilježja

Stihove o psima Vesne Parun žanrovski bismo mogli opisati kao vrstu narativne poezije, odnosno zabavnim pričicama u stihu koje tematiziraju različite zgode iz života pasa. Svaki tekst ima jednostavnu priču, jasne likove, razvidno vrijeme i mjesto radnje, slično kako smo navikli i u pričama u prozi. Zvonimir Bartolić o autoričinoj poeziji za djecu kaže sljedeće:

Vesna Parun je zaista uspjela izgraditi u punom smislu lirsko-epsku simbiozu. Ona je uspješno znala povezati narativnost s lirskom ćutilnošću. U pjesničkim zbirkama ona pokazuje uglavnom sve dobre kvalitete dječje poezije, makar se za nju ne bi moglo reći da je eksperimentator i da teži nekom modernijem izrazu. Najčešće nastoji ispričati

doživljaj, anegdota, u kojoj se ne tako rijetko osjeća nazočnost i narodnog stvaralaštva. To ponajviše susrećemo u dužim pjesmama. Kraće pjesme, međutim, karakteristične su po čestim obratima i duhovnim poantama, što čitavim pjesmama daje ton šaljivosti. (Bartolić, 1972: 136)

Autoričine slikovnice koje se bave vrstama pasa temelje se na elementima basne i bajke (likovi su životinje), avanturističinog su duha i prenose zanimljive životne vrijednosti (ljubav, prolaznost, vrijednost osobe i dr.).

Nikola Visković (1998) u svom djelu *Šest načina odnosa prema životinjama* predstavlja šest pristupa životinjama: ekonomski, simbolički, umjetnički, osjećajni, znanstveni i etički.

Ekonomski pristup je najstariji interes za životinje u kojem je životinja objekt čovjekovih materijalnih potreba, prehrane, odijevanja, rada i prometa, sirovina za proizvodnju, liječenja i zabave. Visković (1998: 11) navodi kako su mnogi zanati nastali oko lova, uzgoja i trgovine životinjama, no također navodi kako se s modernim vremenima ekonomski pristup strukturalno mijenja, ali ne gubi u društvenoj važnosti.

Primjeri za ekonomski pristup životinji mogu se uočiti u slikovnicama *Bernardinac*, *Ovčar Puli*, *Tokmak*, *Jazavčar* i *Hrt*. Svi ovi psi imaju svoju svrhu zbog koje su uzgojeni. Bernardinac je pas koji pomaže u pronalasku unesrećenih osoba, a primarni zadatak ovčara Pulija jest čuvanje stada. Tokmak se uzgaja kako bi ga se moglo prodati. Jazavčar i hrt u slikovnici su, kao i u stvarnom svijetu, lovački psi. Oni se uzgajaju i treniraju kako bi lovcima pomogli u lovu.

U simboličkom pristupu životinja je znak nekih važnih kolektivnih ideja (magijskih i religijskih te moralnih i političkih) te se spominje postojanje kulta životinja za koji se danas smatra da je to obožavanje životinja (Visković, 1998: 12). Primjere za simbolički pristup pjesnikinja prikazuje u slikovnicama *Pekinezer* i *Čiuvava*. Pekinezer je jedna od najstarijih psećih vrsta, dok je čiuvava najmanja vrsta pasa. Parun spominje primjere koje ukazuju na to kako su psi nekoć bili štovani u slikovnici *Čiuvava*: „Bio sam nekoć / sveti psić. / Čiuvava. Čiuvava. / Kakav svetac! Fićfirić / postao sam, / Ptico Plava!“ (Parun, 1983: 5).

Umjetnički pristup životinjama obuhvaća književni i likovni izraz, te ima srodnosti sa simboličkim pristupom. Visković (1998) navodi da je umjetnost bila simbolizirajuća, da su animalni motivi bili česti te su služili za prikaz svakodnevlja ili kao

ornamentalna sredstva. U novije vrijeme životinje su važniji dio pejzaža i domaćih ambijenata, kao i samostalna tema umjetničkih djela (Visković, 1998: 12).

Osjećajni (sentimentalni) pristup životinji obilježava kultura „kućnih ljubimaca“. Visković navodi kako je u ovom pristupu riječ o emotivnim odnosima milja ili ljubavi, sućuti, prijateljstva i drugih osjećaja prema pojedinim životinjama. Međutim, jednako kako postoje životinje koje su voljene, postoje i životinje koje nisu (Visković, 1998: 13).

Parun zauzima osjećajni pristup prema životinjama u slikovnicama *Terijer* i *Pudlica*. I jedan i drugi pas su kućni ljubimci. Oni su razmaženi, uživaju u poslasticama i ljudi se brinu o njima. To je vidljivo u slikovnici *Terijer*, kada se maleni terijer izgubio te je tražio vlasnika: „... Uzmi olovku i piši: / „Neka nam se javi smjesta / čim pročita ovaj oglas / iz Jorkšira, Bulevara dvjesta, / savjetnik sir Alan Daglas! / Helikopter neka zgrabi / i dojuri svom ljubimcu. / Svom jedincu i mezimcu, / razmaženom naftalincu!“ / Huraaa!...“ (Parun, 1983: 4). Osjećajni pristup vidljiv je i u slikovnici *Čiuvara*: „U šetnju me vodi / gazdarica plava. / Kad mi pruži keks / obliznem joj prste.“ (Parun, 1983: 4).

Znanstveni pristup životinji želi objektivno opisati i objasniti anatomiju i fiziologiju životinja i njihovo ponašanje u zajednicama, kao i načine odnošenja ljudi spram životinja (Visković, 1998: 13).

Pjesnikinja zauzima znanstveni pristup u slikovnici *Vučjak* gdje se susreću vučjak i vuk koji se oslovljavaju s „rođo“, iz čega se može zaključiti kako sliče jedan drugome. Nakon što su zamijenili mjesta, može se vidjeti odnos seljana prema vučjaku i vuku: vučjaka su tražili i pronašli ga mrtvog, a vuka su ubili i oderali mu kožu.

Etički pristup životinji odnosi se na to da nijedna životinja ne bi smjela biti čovjeku samo objekt njegovih potreba, već bi trebala biti i subjekt etičkih odnosa. Visković (1998) navodi kako etički pristup zahtijeva priznanje jednakih prava na opstanak i dobar život svim životinjskim vrstama i svakoj životinji te dužnosti svih ljudi da ta prava poštuju (Visković, 1998: 14).

Etički pristup Parun zauzima u slikovnici *Dalmatiner* i *Bokser*. I jedan i drugi pas su umiljati i druželjubivi. Razlikuju se po tome što je dalmatiner prihvaćen od početka i postaje spasitelj bez treninga, dok zbog svog izgleda bokser gubi vlasnika i živi na ulici. Iako je bokser izgledom opasna životinja, u slikovnici ga djevojčica Sanja ne osuđuje, već ga poziva u svoj vrtić te tu započinje njegov život.

Vesna Parun u svojim slikovnicama antropomorfizira životinje. Životinje nose odjeću, jedu i piju, a komuniciraju putem govora. Pridaje im ljudske osobine i ponašanja, životinje doživljavaju avanture te razne osjećaje, počevši od sreće i radosti pa do tuge i razočaranosti. Životinjski likovi u pjesnikinjinim slikovnicama nalaze se u situacijama u kojima prenose moralne pouke, a sama interakcija ukazuje na povezanost između vlasnika i životinja.

3.3. Jezično-stilska obilježja

U slikovnicama Vesne Parun o psima pronalazimo bogat izražajni repertoar. Parun koristi jednostavan jezik, izražajan ritam, stilski bogat izraz utemeljen na metaforama, asonancama, aliteracijama, personifikacijama i puno slikovitih opisa. A sve to s ciljem kako bi privukla djecu na čitanje ovih zanimljivih pjesničkih priča. Njezina djela za najmlađe obilježena je humorom, vrcavošću, duhovitošću, s povremenim uplivom satire. Karmen Milačić (1996:15) navodi da pjesnikinjinu poeziju obilježava „iskričavost i bogata maštovitost, konotativno bogatstvo, ljepota i toplina izraza, šaljiv i blago satiričan ton, te obilje zvukova i boja u leksičkom izrazu“.

3.3.1. Analiza jezičnog izraza, ritma i tona

U svih dvanaest slikovnica o psima jezik kojim se Parun koristi je jednostavan, razumljiv i prilagođen dječjem uzrastu. Stihovi su kratki i jasni. Izričaj koji se koristi maštovit je i pun opisa. Dominira književni jezik, ali nalazimo i dijalektalnih riječi. One daju uvjerljivost likovima u slikovnicama. Primjerice, slikovnica *Dalmatiner* napisana je dalmatinskim dijalektom, što se može vidjeti u sljedećim stihovima: „Cezar? Šon ispod Štuclja? / Bura od Bone? Brik? Barzoz? / (...) / Ne sićan se dida svoga. / I ča bi van reka još?“ (Parun, 1982: 1). Pjesnikinja je ukomponirala riječi karakteristične za područja iz kojih dolaze psi. Pa tako u slikovnici *Čuvava* spominje Plavu Pticu, poglavicu plemena Uau-Uuj. Također se spominju i indijanska plemena: „Sijuksi! Apaši! Guajaki! / Arauki! Kožna Čarapa! Vinetu!...“ (Parun,1983: 5). A u slikovnici *Pekinezer* javljaju se kineska imena i dijelovi kineskoga jezika: „(...) / Car Vi Vang / dodijelio mi rang / Viteza / zlatnih sulica. / (...) / Kou kuai siau ciu. / Tsui tsei hie po pi“ (Parun,1983: 1,4). Često u tim slikovnicama nalazimo opisne konstrukcije kako bi se поблиže dočarao stvaran izgled tematiziranih pasmina: „Dlaka mi je poput pređe. / Malo zdepast. Grive smeđe“ (Parun, 1982: 1). Pjesnikinja koristi rimu kako bi stvorila poseban ritam i

melodiju, primjer možemo vidjeti u slikovnici *Bokser*: „O, kakva čarobna oaza / taj čisti vrtić “Prvi maj“! / U svakom kutku cvjetna vaza. / Na lusteru papirnat zmaj“ (Parun, 1982: 3). Ovaj primjer pokazuje kako rima utječe na brz, razigran ritam i pjevnu melodiju. No, pjesnikinja rimu ne koristi kontinuirano, već isprekidano, ima stihova koji nisu povezani rimom. U slikovnici *Jazavčar* nalazimo sljedeće stihove: „Njušim kunu i krticu, / kunića i srnu. / Kad ih šćepam za trticu / zubi mi utrnu“ (Parun, 1983: 1). U ovome primjeru pjesnikinja je koristila aliteraciju i asonancu te na taj način postigla brz, dinamičan ritam i razigranu zvučnost stihova prožetih humorom. Parun vješto kombinira igru zvukova i ritma, stvarajući time uzbudljive i slikovite prizore. Primjerice, i u slikovnici *Ovčar Puli* onomatopejski izrazi „Beeee... meeeee...“ i „i-aaaa, i-aaaa“ predočavaju glasanje životinja, što je djeci zanimljivo i privlačno kod čitanja. U slikovnici *Bernardinac* stihovi „Huuu-aaaa... huuu-aaaa... / Huuuu... hiii... / Huji vihor / planinski“ dočaravaju zvučnu sliku vjetrova.

Također, na pojedinim se mjestima mogu uočiti poučni, gotovo poslovični stihovi koji se, poput vrijednih istina, mogu primijeniti u stvarnom životu. Tako u slikovnici *Vučjak* iz stihova „Prolazniče! / Rekneš li / da nisi više / taj koji si / uvijek bio, / zaželiš li sutra biti / netko drugi – onda znaj: / tuđu sreću / pod uzglavlje / stavi – tvojoj / bit će kraj!“ (Parun, 1982: 4) možemo iščitati da pretvaranje da smo ono što nismo može pridonijeti gubitku vlastite, ali i tuđe sreće. Pjesnikinja dočarava različite tonove i ugođaje u pojedinim slikovnicama, ovisno o predočenim pričama. Neke slikovnice sadrže veseo ton od početka do kraja (*Pudlica*), određene slikovnice započinju tužnim ugođajem, no završavaju veselo (*Bokser*), druge započinju radosno pa se zatim dogodi nešto tužno što mijenja raspoloženje, da bi na kraju ishod ipak bude sretan (*Terijer*), dok slikovnica *Vučjak* započinje veselo, a završava tužno.

3.3.2. Uloga dijaloga i monologa

Vesna Parun u ovim slikovnicama koristi puno monologa i nešto manje dijaloga. Monolozi se mogu primijetiti u situacijama kada se lik uvodi u radnju te nam se predstavlja, primjerice, u slikovnici *Vučjak*: „Prosinačko poslijepodne. / Lugareva kolibica. / Pred njom vrapci kolo vode. / Nasred kola, čudna čuda, / neočešljan sjedi pas, / stari vučjak Prosenica. / To sam ja“ (Parun, 1982: 1) ili u slikovnici *Tokmak*: „Koliko dječice dadoh na svijet! / Ah, gdje li je sad / sva moja štenad? / To znaju gazde, a ne ja. / Ostao mi je samo Nenad“ (Parun, 1983: 4). Pjesnikinja također koristi i dijaloge, iako u manjoj mjeri. Životinje u slikovnicama najčešće u razgovoru sudjeluju s drugim

životinjama, a u pojedinim slikovnicama i s čovjekom. U slikovnici *Bernardinac* vidljivo je da se netko obraća psu, no tek kasnije saznajemo da je to bio planinar: „...Hej, junače, tko si ti? / Hoćeš li me nositi / ispod neba, ispod bura, / preko stijena i gudura? / U noći toj kroz huk i lom / gdje orao ne zna brata svoga / dok munja sijeva, puca grom, / što tražiš, kujo brzonoga?“ (Parun, 1982: 1). Iako ta osoba s kojom bernardinac komunicira nije prikazana likovno, iz teksta se može zaključiti o kome je riječ. Dijalozi se mogu najbolje vidjeti u slikovnici *Hrt* – riječ je o dijalogima između pojedinih životinja te hrta i lovca: „ – A ostala družina? - / upitah. Vuk podvinu / čupavi rep, i zastane. / Uzdahne: pitaj strinu! / - Počekaš, koju strinu, hej? / - Koju? Pa ... strinu liju! / Lovac se zamisli duboko. / Uzdahnu: - Grom i strijela! / Ta lisica je izdajica; / na kraju sve ih je pojela? / - Osim zeca! – promrmlja hrt. / - Njega je vuk zaštitio. / A ti što imaš sijedi brk / u torbak obadva si htio!“ (Parun, 1983: 4). Ponavljanjem Parun postiže ritmičnost i pobuđuje dječju pažnju, kao u sljedećem primjeru u slikovnici *Bernardinac*: „Huuu-aaaa...huuu-aaaa... / Huuuu...hiiii... / Huji vihor / planinski. / (...) / Huuu-aaaa...Huuu-aaaa... / Huuuu...Hiiii... / Ja s vihorom / dojurih“ (Parun, 1982: 1,3).

3.4. Idejno-svjetonazorski sloj

Vesna Parun u svojim slikovnicama o psima promiče pozitivne vrijednosti kao što su samopouzdanje, samopoštovanje, iskrenost, radost, hrabrost, maštovitost. Kroz jednostavne priče o psima predočuje kako svaka osoba ima vlastite vrijednosti i ukazuje na to kako je potrebno biti dobar prema sebi, ali i prema drugima oko sebe. Karakteristike likova u slikovnicama povezane su s karakteristikama koje psi imaju u stvarnom životu, što znači da su životinje prikazane realistički. Pripovjedački glas u slikovnicama prikazuje sudbine pasa koji ne znaju svoje podrijetlo, ali i onih uglednog podrijetla, život pasa koji žive u raskoši, kao i skromne, obične živote pasa, uključujući i pse koji lualice. Vjerno su opisani, ne samo njihov fizički izgled, nego i dijelovi njihovih životnih konteksta. Tako možemo primijetiti osobito u slikovnicama *Tokmak* i *Bokser* – riječ je o psima koje nitko ne želi zbog izgleda, no sve se mijenja kada djevojčica Sanja, bez predrasuda o izgledu, poziva boksera u vrtić. Njemu se tada mijenja život zbog ljubavi i pažnje. Jazavčar i hrt lovački su psi koji su vjerni i odani svojim vlasnicima, kao što vidimo u slikovnicama koje su posvećene tim pasminama. U slikovnici *Vučjak* vidi se važnost samoprihvatanja. Bernardinac pak je pas čiji je zadatak pomaganje ljudima u

nevolji, dok je ovčarev zadatak čuvanje ovaca. Obojica su radišna i vole svoj posao. Bernardinac posebno pokazuje intrinzičnu želju da nekome pomogne. Dalmatiner također pomaže unesrećenima zahvaljujući svojoj spretnosti i hrabrosti. Terijer i pudlica su psi koji lagodno žive, no terijer u priči jednog dana postane lutilica te iskusi život bez vlasnika. Oboje su zadovoljni svojim životima, a pudličin glavni zadatak jest svidjeti se drugima. Pekinezeru se u istoimenoj slikovnici nudi da bude na naslovnici časopisa, no on odabire život s obitelji, dok čiuvava, iako je promijenio svoj dom, duboko u sebi zna odakle dolazi.

U ovim slikovnicama prepoznaju se situacije iz svakodnevnog života ljudi. Parun antropomorfizira životinje. Također, u ilustracijama koje prate tekst može se vidjeti naglašena antropomorfizacija: životinje nose odjeću, jedu, piju, obavljaju radnje tipične za ljude. Poznato je od ranije da pojedini književni autori, poput Ivane Brlić-Mažuranić, Sunčane Škrinjarić, Vladimira Nazora, predstavljaju životinje kao simbole ljudskih tipova ili moralnih karaktera (Diklić, Težak, Zalar, 1996: 220). Pjesnikinja Parun u ovim slikovnicama također zauzima takav pristup, prikazujući pse u brojnim situacijama u kojima inače nalazimo ljude različitih osobina i svih društvenih slojeva.

4. Ilustracije u slikovnicama Vesne Parun

Ilustracije u slikovnici pružaju vizualan prikaz priče i pomažu čitateljima da bolje razumiju tekst. Ilustracije mogu oživjeti likove i događaje. Mogu prikazati različita raspoloženja, stanja, događaje i situacije. Ilustracije u slikovnicama doprinose razumijevanju priče, povezivanju sadržaja i razvoju mašte kod djece.

Autorica Smiljana Narančić-Kovač u svojoj knjizi *Jedna priča – dva pripovjedača* govori o dva paralelna pripovjedača u slikovnicama. To su jezični ili verbalni pripovjedač i slikovni ili vizualni pripovjedač. Oni su u međusobnom suodnosu, a Narančić-Kovač navodi kako Denise I. Matulka predstavlja tri kategorije odnosa riječi i slika: simetričan odnos, komplementaran odnos te kontradiktoran odnos (Narančić-Kovač, 2015: 51).

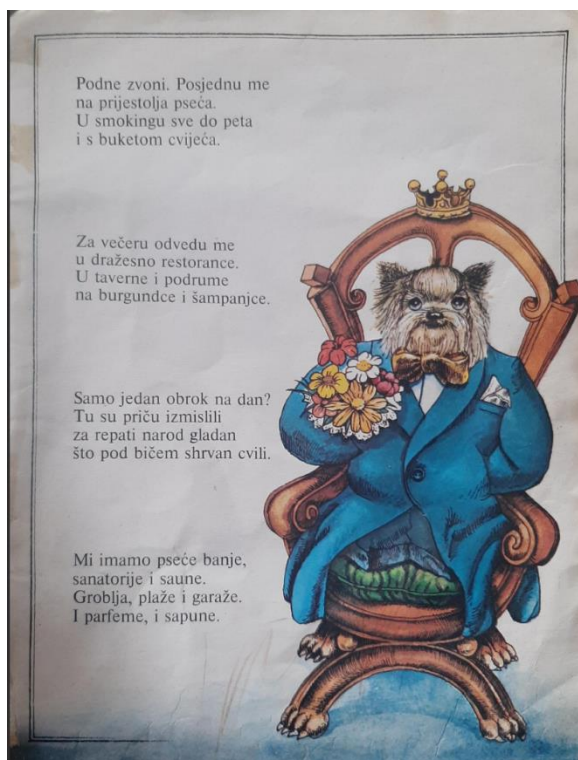
Ilustracije u slikovnicama Vesne Parun ilustrirao je splitski slikar Ratko Janjić – Jobo. Naslovnica prikazuje sliku određene pasmine o kojoj govori slikovnica. Na svakoj stranici nalazi se okvir unutar kojeg je smješten tekst slikovnice, dok ilustracije prelaze zadane okvire. Ilustracije su realistične, što znači da su životinje prikazane onako kako izgledaju u stvarnom životu. Životinje su također antropomorfizirane u samoj priči jer govore, ali i na ilustracijama gdje nose odjeću, koriste stvari koje ljudi koriste u svakodnevnom životu, ponašaju se poput ljudi i razgovaraju. Glavni likovi u slikovnicama pričaju svoju životnu priču, neke od njih su sretni, a neke tužni, baš kao i u stvarnom životu. Pojedini likovi imaju i svoje obitelji te imena. U slikovnici *Hrt*, *Terijer* i *Bokser* postoji i lik čovjeka, dok ga u drugim slikovnicama nema. Čovjek je u slikovnicama u ulozi vlasnika, a prikazani vlasnici se međusobno razlikuju. U slikovnici *Terijer* prikazana je kočija i obris čovjeka koji vozi kočiju iz koje je ispao terijer, u slikovnici *Hrt* prikazan je lovac, dok je u slikovnici *Bokser* prikazan bogalj koji je prodao bokser za koru kruha svom prijatelju i malena djevojčica Sanja koja je pozvala boksera u vrtić. U slikovnicama *Ovčar Puli*, *Jazavčar* i *Bokser* životinje ne nose odjeću. Prevladavaju osnovne, čiste boje (crvena, plava, zelena, žuta, smeđa, crna, i druge) koje vjerno prikazuju životinje predočene u tim slikovnicama.

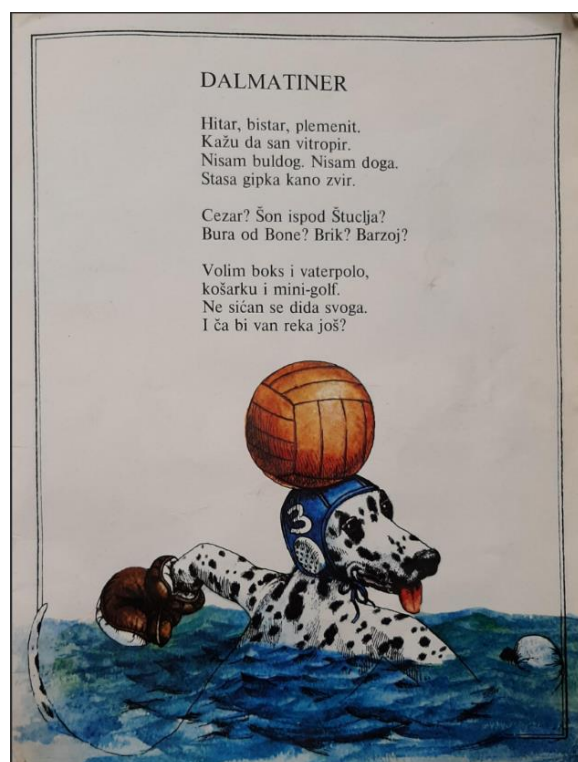
Slika 1. Iz slikovnice *Vučjak* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

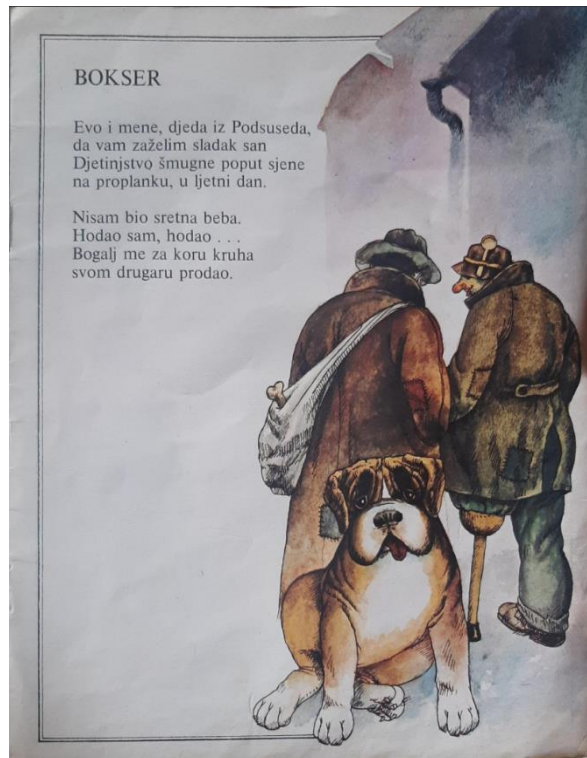
Slika 2. Iz slikovnice *Bernardinac* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

Slika 3. Iz slikovnice *Terijer* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

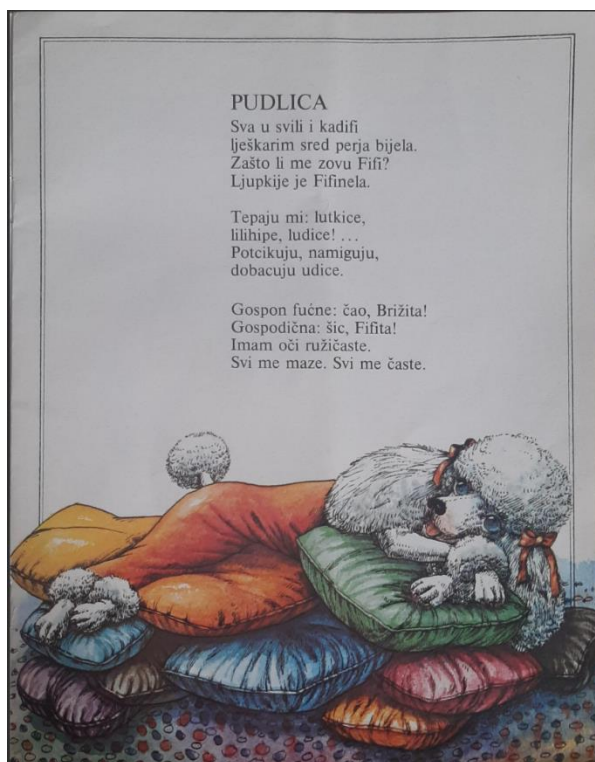
Slika 4. Iz slikovnice *Dalmatiner* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

Slika 5. Iz slikovnice *Bokser* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

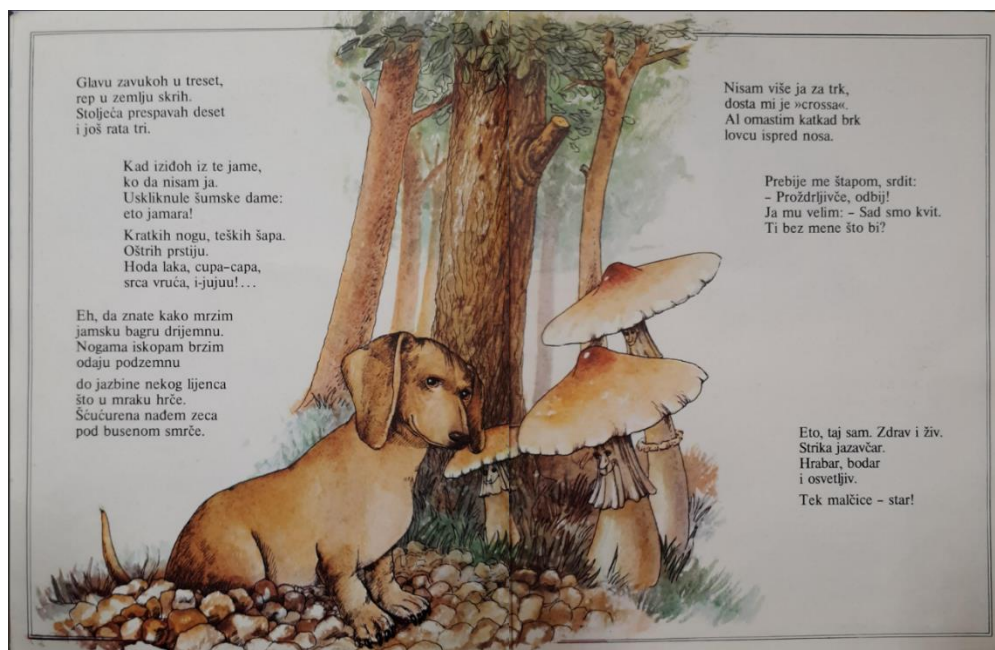
Slika 6. Iz slikovnice *Ovčar Puli* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

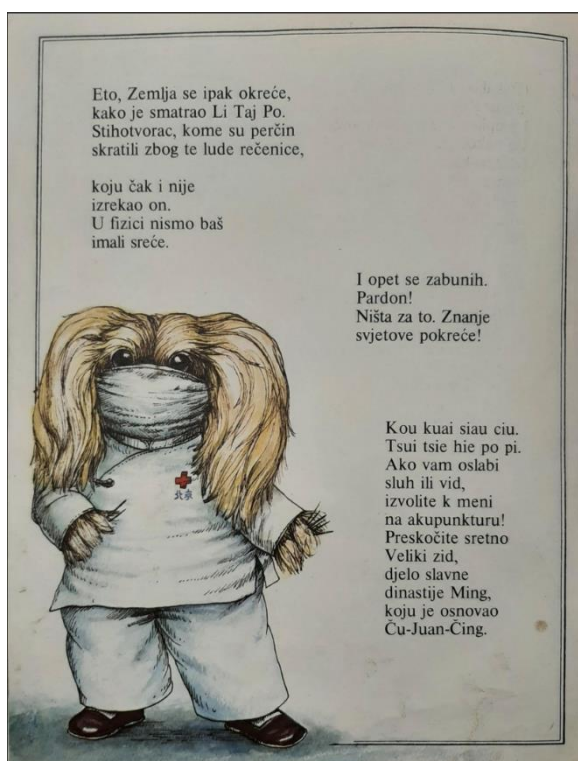
Slika 7. Iz slikovnice *Pudlica* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

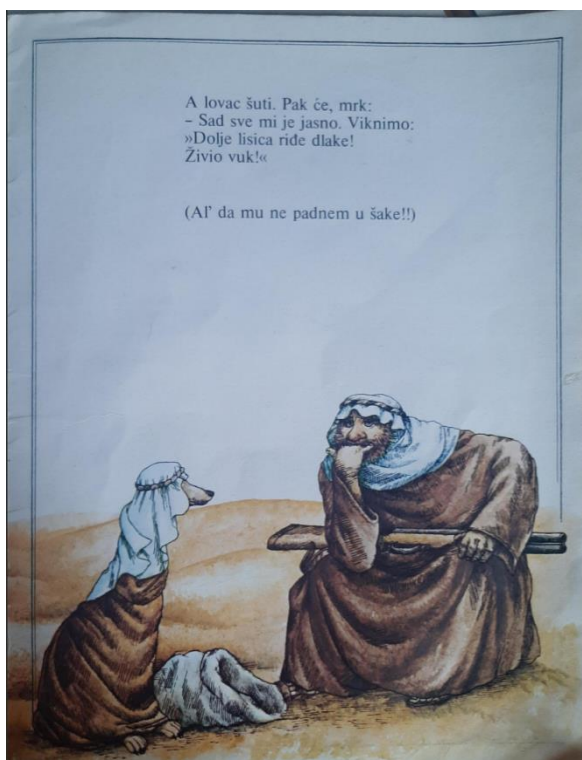
Slika 8. Iz slikovnice *Tokmak* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

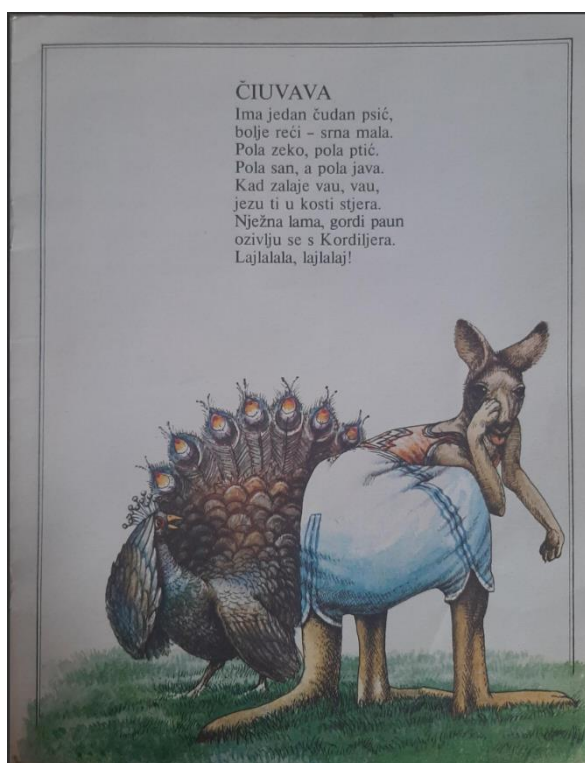
Slika 9. Iz slikovnice *Jazavčar* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

Slika 10. Iz slikovnice *Pekinezer* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

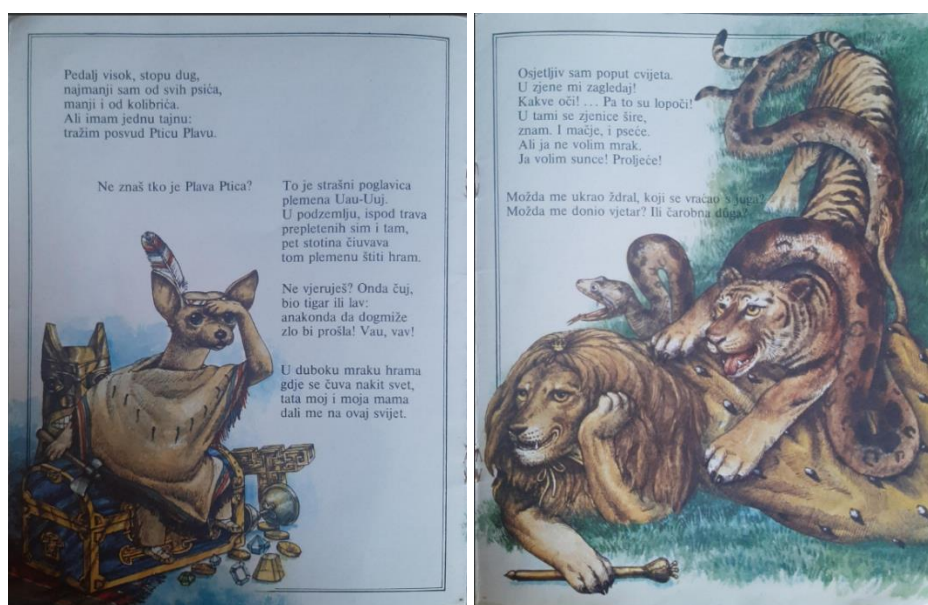
Slika 11. Iz slikovnice *Hrt* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

Slika 12. Iz slikovnice *Čiuvava* autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

Ranije je spomenuta podjela odnosa riječi i slika u slikovnicama na tri kategorije: simetričan odnos (kada se slike i tekst podudaraju), komplementaran odnos (kada slike i riječi međusobno dodaju ili proširuju značenje u dinamičnome odnosu) te kontradiktoran odnos (kada se čini da su slike i riječi u proturječju te čitatelj mora posredovati među njima kako bi došao do pravog razumijevanja) (Narančić-Kovač, 2015: 51).

Parun je napisala tekst za slikovnice, a naknadno ih je ilustrirao Janjić-Jobo. On je ilustrirao stranice slikovnice prikazujući na pojedinim stranicama ilustracije koje prate tekst, primjerice u slikovnici *Vučjak* (Slika 1.) gdje ilustracija opisuje ono što tekst govori: „Nasred kola, čudna čuda, / neočešljan sjedi pas, / stari vučjak Prosenica. / To sam ja.“ (Parun, 1982: 1). Na ilustraciji je prikazan pas koji je antropomorfiziran: nosi plave hlače. Stihovi „Proseničko poslijepodne. / Lugareva kolibica.“ (Parun, 1982: 1) čitatelju daju vrijeme i mjesto radnje, no nisu prikazani na ilustraciji. U slikovnici *Pudlica* (Slika 7.) ilustracija prikazuje pudlicu obučenu u crvenu haljinu kako leži na jastucima. Ilustracija prati tekst: „Sva u svili i kadifi / lješkarim sred perja bijela.“ (Parun, 1983: 1). U ovom slučaju vizualni pripovjedač daje manje od verbalnog. Verbalni pripovjedač daje više informacija u tekstu pomoću kojih čitatelj može zamisliti, tj. nadopuniti ilustraciju u svojoj glavi. Također, u slikovnicama su vidljivi primjeri kada tekst govori jedno, a ilustracija prikazuje drugo, primjerice u slikovnici *Čuvava*, na drugoj stranici, tekst glasi: „Ne vjeruješ? Onda čuj, / bio tigar ili lav: / anakonda da dogmiže / zlo bi prošla! Vau, vav!“ (Parun, 1983: 2). Međutim, ilustracija koja prati ove stihove nalazi se na trećoj stranici (Slika 13.) – dakle, riječ je o povremenom disbalansu slike i teksta.

Slika 13. Iz slikovnice *Čuvava* autorice Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba

5. Zaključak

Iako je Vesna Parun prvenstveno zapamćena kao spisateljica za odrasle, ostavila je značajan trag i u dječjoj književnosti. Motivi koje je ugrađivala u svoja djela za djecu raznovrsni su i brojni, a biljni i životinjski svakako spadaju među njezine omiljene. Osobito je voljela likove mačaka i pasa. Dok prve nalazimo u njezinim najpoznatijim knjigama za djecu, onima o mačku Džingiskanu i Mikiju Trasiju, potonjima je posvetila seriju slikovnica kojima smo se bavili u ovom radu.

Slikovnice o psima nastale su po skici za radioigru za djecu *Ponoćna ogrlica* te prikazuju različite pasmine pasa, njihove karakteristike, ali i životne sudbine.

Slikovnice o psima žanrovski pripadaju narativnoj poeziji, odnosno riječ je o jednostavnim pričama u stihu. Svaka priča ima uvod, glavni dio i završetak koji su povezanim logičkim slijedom događaja, a tekst redovito implicitno prenosi i plemenite vrijednosne i moralne pouke. Slikovnice govore o dvanaest različitih pasmina koje predstavljaju različite osobine koje možemo prepoznati i kod ljudi, različite situacije u kojima se likovi nalaze i različite društvene pozicije. Govore o samopoštovanju, samoprihvatanju, o tome kako treba pomoći osobama u nevolji, kako pružiti ljubav, radost i sreću, sebi i drugima.

Parun koristi jednostavan i razumljiv jezi koji je prilagođen dječjem uzrastu. Stihovi su joj prožeti stilskim figurama i dinamičnim ritmom te su laki za razumijevanje.

Ilustracije u slikovnici prikazane su realistično, no realistično prikazane životinje ipak su antropomorfizirane. Obilježavaju ih ljudske osobine, misli i ponašanja te se često nalaze u situacijama karakterističnima za ljude, ali i same životinje. U slikovnicama prevladava komplementaran odnos između teksta i ilustracija.

Tematske slikovnice o psima za koje je Parun pisala tekst mogu biti dobar poticaj za razgovor s djecom i druge aktivnosti (pisanje priča, ilustriranje vlastitih priča, likovne aktivnosti poput modeliranja ili kolaža, igre uloga, glazbene aktivnosti poput pjesmica o psima i drugo), kao i za razvoj ispravnih životnih vrijednosti kod najmlađih. No danas, riječ je o zanimljivim i dinamičnim slikovnicama s čijim pričama i ilustracijama će se djeca zasigurno rado družiti.

Literatura

Bartolić, Zvonimir. 1972. „Jedan pogled na poeziju Vesne Parun“. U: Parun, Vesna, *Sto soneta.*, „Zrinski“, Čakovec, 117-138.

Crnković, Milan, Težak, Dubravka. 2002. *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početka do 1955. godine.* Znanje, Zagreb.

Crnković, Milan. 1969. *Dječja književnost.* Školska knjiga, Zagreb.

Crnković, Milan. 1990. „Dječji kolosijek Vesne Parun“. U: Parun, Vesna, *Moj prijatelj šišmiš.* Mladost, Zagreb, 163-166.

Derk, Denis. 1992. „Ja riba“. U: Parun, Vesna. *Začarana Čarobnica,* Čakovec: „Zrinski“, Zagreb.

Derk, Denis. 2012. *Posljednja volja Vesne Parun.: Antologija nesretnih sudbina.* V.B.Z., Zagreb.

Diklić, Zvonimir, Težak, Dubravka, Zalar, Ivo. 1996. *Primjeri iz dječje književnosti.* DiVič, Zagreb.

Hranjec, Stjepan. 2006. *Pregled hrvatske dječje književnosti.* Školska knjiga, Zagreb.

Idrizović, Muris. 1984. *Hrvatska književnost za djecu: Sto godina hrvatske dječje knjige.* Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb.

Knežević, Sanja. 2022. *Golubica iz crnog maslinika – Studije o književnom djelu Vesne Parun.* Hrvatska sveučilišna naklada, Sveučilište u Zadru, Zagreb.

Lemac, Tin. 2015. *Autorsko, povijesno, mitsko (pjesnički diskurz Vesne Parun – teorija i interpretacija).* Biakova, Zagreb.

Maleš, Branko. 2005. „Nevina mladost blistavog svijeta i pad u mizernu sadašnjicu“. U: Parun, Vesna, *More nosi naranče u luku,* Vinkovci, 5-9.

Milačić, Karmen. 1990. „Dječji svijet Vesne Parun“. U: Parun, Vesna: *Igre pred oluju.* Mladost, Zagreb, 277-284.

Milačić, Karmen. 1995. „Pjesničko djelo Vesne Parun“. U: Parun, Vesna, *Izbor iz djela,* prir. K. Milačić. Školska knjiga, Zagreb, 5-22.

- Milačić, Karmen. 1996. „Ptica i vrijeme u pjesništvu Vesne Parun“, U: Parun, Vesna, *Ptica vremena.*, Mozaik knjiga, Zagreb, 5-19.
- Miličević, Nikola. 1982. „Vesna Parun“, U: Parun, Vesna, *Izabrana djela* (PSHK). Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 7-38.
- Narančić Kovač, Smiljana. 2015. *Jedna priča – dva pripovjedača*. ArTresor naklada, Zagreb.
- Parun, Vesna. 1982. *Bernardinac*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1982. *Bokser*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1982. *Dalmatiner*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1982. *Ovčar Puli*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1982. *Terijer*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1982. *Vučjak*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1983. *Čiuvara*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1983. *Hrt*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1983. *Jazavčar*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1983. *Pekinezer*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1983. *Pudlica*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 1983. *Tokmak*. Zagreb: Naša djeca.
- Parun, Vesna. 2009. *Ja koja imam nevinije ruke: Asinkroni odabir*, Naklada ZORO, Zagreb – Sarajevo.
- Skok, Joža. 1979. *Sunčeva livada djetinjstva: Antologijska čitanka hrvatskoga dječjeg pjesništva*, Naša djeca, Zagreb.
- Šimić, Stanislav. 2005. „Pogovor o lirici Vesne Parun“. U: Parun, Vesna, *Crna maslina*. Naklada Društva književnika Hrvatske, Zagreb, 66-76.
- Visković, Nikola. 1998. „Šest načina odnosa prema životinji“. U: Cambi, N., Visković, N. *Kulturna animalistika, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 29. rujna 1997. godine u Splitu*. Književni krug, Split, 11-15.

Vuković Runjić, Milana. 2015. *Proklete Hrvatice: Dvanaest životopisa*, Vuković & Runjić, Zagreb.

Zalar, Diana. 2002. „Dječje pjesništvo Vesne Parun - Suncokret na nemirnoj pučini“. U: Parun, Vesna, *Da sam brod*. Mozaik knjiga, Zagreb, 5-14.

Zalar, Ivo. 1979. *Suvremena hrvatska dječja poezija*. Školska knjiga, Zagreb.

Mrežni izvori:

Batinić, Ana. 2017. „Jesu li Džingiskan i Miki Trasi „mačci u vreći?“. U: Nova Istra: Časopis za književnost, umjetnost, kulturu. Pula. Na: [Nova Istra \(dhk-pula.hr\)](http://dhk-pula.hr) (14.6.2024.)

Bosnar, M. *Vesna Parun – analitički inventar: osobni arhivski fond HR-HDA-1755*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2012. 190 str. Na: [173351 \(srce.hr\)](http://srce.hr) (14.6.2024.)

Parun, Vesna. *Hrvatski bibliografski leksikon (1983-2024), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2024. Na: <https://hbl.lzmk.hr/clanak/parun-vesna> (14.6.2024.)

Popis ilustracija

Slika 1. Iz slikovnice <i>Vučjak</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	25
Slika 2. Iz slikovnice <i>Bernardinac</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	25
Slika 3. Iz slikovnice <i>Terijer</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	26
Slika 4. Iz slikovnice <i>Dalmatiner</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	26
Slika 5. Iz slikovnice <i>Bokser</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	27
Slika 6. Iz slikovnice <i>Ovčar Puli</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	27
Slika 7. Iz slikovnice <i>Pudlica</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	28
Slika 8. Iz slikovnice <i>Tokmak</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	28
Slika 9. Iz slikovnice <i>Jazavčar</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	29
Slika 10. Iz slikovnice <i>Pekinezer</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	29
Slika 11. Iz slikovnice <i>Hrt</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	30
Slika 12. Iz slikovnice <i>Čiuvava</i> autorice teksta Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba	30
Slika 13. Iz slikovnice <i>Čiuvava</i> autorice Vesne Parun i ilustratora Ratka Janjić-Joba ..	31

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih u njemu navedenih.

(vlastoručni potpis)